

Uwaga na produkt niebezpieczny!

W naszym otoczeniu znajduje się ogromna ilość przedmiotów codziennego użytku. Codziennie ich dotykamy, używamy do różnych celów i nawet nie podejrzewamy, że część z nich może być dla nas lub dla naszych bliskich niebezpieczna.

Jak rozpoznać produkty bezpieczne – poradnik konsumenta.

Produktem jest każda rzecz ruchoma, przeznaczona do użytkowania przez konsumentów, a nawet taka, która nie jest przeznaczona dla konsumentów, ale zachodzi prawdopodobieństwo, że może być przez nich używana. Może to być rzecz nowa lub używana (także naprawiona lub regenerowana). Konsument może produkt kupić, ale może też dostać go nieodpłatnie od producenta lub dystrybutora, również w ramach świadczenia usługi. W każdym z tych przypadków produkt musi być bezpieczny.

Konsumentem jest użytkownik produktu - osoba fizyczna, dokonująca zakupu (odbioru) produktu w celach niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub zawodową.

Produkt bezpieczny to produkt, który nie stwarza dla konsumentów żadnego zagrożenia lub stwarza znikome zagrożenie. Oceniając stopień zagrożenia, bierze się pod uwagę typowe sytuacje, w jakich taki produkt bywa używany. Produkty dostępne na rynku mają gwarantować wysoki poziom bezpieczeństwa z punktu widzenia ochrony zdrowia i życia ludzkiego. Przy ocenie **zwykłych warunków używania** produktu uwzględnia się czas korzystania z produktu, sposób uruchomienia oraz wymogi instalacji i konserwacji. Nie będzie więc mogła być uznana za produkt niebezpieczny pieluszka jednorazowa dla dzieci, (jeśli oznaczenie na produkcie wskazuje na możliwość tylko jednorazowego użycia), która została wyprana i ponownie użyta i spowodowała w ten sposób szkodę.

Przy ocenie bezpieczeństwa produktu uwzględnia się:

1. cechy produktu, w tym jego skład, opakowanie, instrukcję montażu i uruchomienia, a także – biorąc pod uwagę rodzaj produktu – instrukcję instalacji i konserwacji;
2. oddziaływanie na inne produkty, jeżeli można w sposób uzasadniony przewidzieć, że dany produkt będzie używany łącznie z innymi produktami;

3. wygląd produktu, jego oznakowanie, ostrzeżenia i instrukcje dotyczące jego użytkowania i postępowania z produktem zużyтым oraz wszelkie inne udostępniane konsumentowi wskazówki lub informacje dotyczące produktu;
4. kategorie konsumentów narażonych na niebezpieczeństwo w związku z używaniem produktu, w szczególności **dzieci i osoby starsze**.

Przed zakupem produktu konsument powinien zachować należyłą staranność i rozwagę, w szczególności:

- zawsze dokładnie czytać oznakowanie! Informacje na opakowaniu i samym produkcie wskazują, czy zachodzi prawdopodobieństwo, iż produkt może w określonych okolicznościach stwarzać zagrożenie oraz kto odpowiada za jego dystrybucję czy wprowadzenie na rynek.
- sprawdzić czy na etykiecie znajdują się:
  - oznaczenie zgodności z normą – europejską lub polską. Normy nie są wprawdzie obowiązkowe, ale ich stosowanie przez producenta jest dla nas informacją, że produkt został wytworzony zgodnie z ogólnie przyjętymi wytycznymi i jest produktem bezpiecznym w zakresie wymagań objętych tą normą,
  - znak CE, który potwierdza, iż produkt spełnia wymogi przewidziane w przepisach szczególnych dla określonego typu produktu i w tym zakresie jest produktem bezpiecznym (uwaga: nie jest obowiązkowy dla wszystkich grup produktów, ale tylko tych, które podlegają systemowi oceny zgodności),
  - inne oznakowanie np. piktogramy dotyczące wieku użytkownika (zabawki), atesty, terminy trwałości (kosmetyki).
- sprawdzić czy produkt nie został umieszczony w rejestrze produktów niebezpiecznych lub rejestrze wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami. Gdy konsument podejrzewa, że produkt może uchodzić za niebezpieczny, powinien zajrzeć na stronę internetową www.uokik.gov.pl. lub skontaktować się z Inspekcją Handlową (IH).
- stosować się do zaleceń producenta, pytać sprzedawcę. Jeśli sprzedawca nie chce lub nie potrafi udzielić potrzebnych informacji – należy zastanowić się nad zakupem.

Kto jest zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa produktów?

Producent i dystrybutor ma obowiązek zapewnić, że wprowadzane przez nich na rynek produkty spełniają wymogi w zakresie bezpieczeństwa produktów. Zatem za bezpieczeństwo produktu odpowiada zarówno **producent / importer produktu**, który musi zadbać o bezpieczeństwo produktu już na etapie udostępniania produktu dystrybutorowi, jak i **dystrybutor**, który musi zapewnić bezpieczeństwo produktu na etapie udostępniania go konsumentowi.

Jakie warunki musi spełnić produkt, aby mógł być uznany za bezpieczny?

Produkt musi spełniać szczególne warunki, jakie nakłada ustawodawstwo Wspólnot Europejskich na określone, poszczególne rodzaje produktów. Jeśli takich przepisów brak, to uznanie produktu, wprowadzonego na rynek polski, za bezpieczny jest możliwe, jeśli spełnia określone odrębnymi przepisami polskimi szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów. Produkt zgodny z **normami zharmonizowanymi** jest uważany za bezpieczny w zakresie określonym tymi normami (jeśli zatem produkt musi spełniać pewne normy w zakresie tworzywa, z którego ma być wytworzony i normy te spełnia - w zakresie tworzywa jest uznawany za bezpieczny, jednakże może być uznany za niebezpieczny pod innym względem, np. konstrukcyjnym).

Konsument ma wpływ na bezpieczeństwo produktów!

Konsumenci i inne osoby mogą:

- przekazywać Prezesowi UOKiK lub Inspekcji Handlowej informacje o niespełnianiu wymagań dotyczących bezpieczeństwa produktów;
- zgłaszać organom nadzoru wnioski w sprawie działania nadzoru rynku i kontroli ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa produktów.

Postępowanie polegające na ustaleniu czy produkt jest produktem bezpiecznym jest dwustopniowe.

1. **Inspekcja Handlowa** może przeprowadzić kontrolę produktów znajdujących się na rynku. Poza kontrolą, do zadań Inspekcji Handlowej w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów należy:
  - żądanie od kontrolowanych przedsiębiorców informacji niezbędnych do stwierdzenia czy produkt jest bezpieczny;
  - sprawdzanie bezpieczeństwa wprowadzonych na rynek produktów;
  - pobieranie próbek produktów do badań;
  - żądanie oznakowania produktu odpowiednimi wyraźnie i zrozumiale sformułowanymi w języku polskim ostrzeżeniami o zagrożeniach, jakie może on stwarzać.
2. Jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że produkt nie spełnia ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa - Prezes UOKiK przeprowadza postępowanie w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktu. Gdy zastrzeżenia co do bezpieczeństwa produktu się potwierdzą, Prezes UOKiK może nakazać podjęcie działań zarówno wobec produktów, które nie zostały jeszcze wprowadzone na rynek, jak również wobec tych, które są już oferowane konsumentom. Między innymi mogą być wydane decyzje nakazujące:
  - wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt;

- natychmiastowe wycofanie produktu z rynku;
- odpowiednie ostrzeżenie konsumentów;;
- wycofanie produktu od konsumentów i jego zniszczenie.

Producentowi można nakazać również odebranie od konsumenta produktu i zwrócenia kwoty za jaką produkt został zakupiony – bez względu na stopień jego zużycia!

Konsument może domagać się zwrotu kwoty, za jaką produkt został zakupiony:

- od dystrybutora (sprzedawcy) – warunkiem jest posiadanie dowodu zakupu (paragon, faktura, potwierdzenie płatności kartą, pieczętka sprzedawcy na gwarancji, opakowaniu, inne oznaczenie sprzedawcy, dowód z zeznania świadka) lub
- od producenta (nie jest wymagany dowód zakupu).

Szczególną uwagę należy zwrócić na kategorię konsumentów najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo – **naszych dzieci**, które nie są świadome czyhających na nie zagrożeń. Dla dziecka najważniejszą rzeczą jest to, aby produkt był ładny, kolorowy i sprawiał im radość. To my dorośli musimy sprawdzać, czy produkty przeznaczone dla naszych milusińskich są bezpieczne i nie wyrządzą krzywdy dzieciom.

Do takich produktów należą między innymi **rowerki dziecięce i foteliki rowerowe** do przewozu dzieci. Kupując te produkty chcemy sprawić radość naszym pociechom, ale musimy je również sprawdzić pod względem bezpieczeństwa. Dokonując zakupu powinniśmy szczególną uwagę zwrócić na następujące elementy:

- czy w produkcie nie występują **ostre krawędzie i zadziory lub wystające elementy** (np. niezabezpieczone śruby), które mogą zranić dziecko podczas użytkowania produktu,
- czy wszystkie elementy lub sam produkt są zamocowane stabilnie i podczas jazdy i jakiegoś przypadkowego działania nie nastąpi poluzowanie lub odłączenie części, co w konsekwencji może spowodować upadek dziecka i bardzo poważny uraz,
- czy **nie ma wad konstrukcyjnych i montażowych**, a w szczególności, czy **prawidłowo działa układ kierowniczy**, tj. należy sprawdzić czy układ kierowniczy nie posiada ograniczeń skrętu (powinna istnieć możliwość swobodnego obrotu tego układu, co najmniej o 60° w obie strony) i podczas jazdy dziecko może swobodnie dokonywać skrętu kierownicą, np. w celu uniknięcia przeszkód na drodze – ograniczenie skrętu może spowodować wypadek, tj. uderzenie w przeszkodę i upadek dziecka wraz z rowerem, a w konsekwencji poważny uraz,
- czy kierownica i wspornik siodła **posiadają możliwość regulacji**, a tym samym dopasowania ich wysokości do potrzeb naszego dziecka; musimy także sprawdzić, czy **na wspornikach oznakowano minimalną wysokość ich wysunięcia** – nieprawidłowe

zamocowanie kierownicy i siodełka może również przyczynić się do wypadku i powstania poważnych urazów dziecka,

- czy w produkcie – rowerku, **nie zastosowano do mocowania kierownicy i siodełka tzw. szybkozłączy**, co - na skutek przypadkowego działania (np. oparcie o ścianę lub podłogę) lub celowego działania dziecka (spowodowanego np. ciekawością) – może spowodować poluzowanie mocowania i w konsekwencji przyczynić się do wypadku – upadek dziecka i powstanie urazów,
- czy mocowanie fotelików rowerowych, w szczególności tych mocowanych z tyłu roweru, na bagażniku (rodzic nie widzi jadącego dziecka) **jest stabilne i żaden przypadkowy sposób nie dojdzie do odłączenia fotelika od roweru**; czy zastosowano dodatkowe elementy zabezpieczające (np. dodatkowe złącze ograniczające ruch fotelika do tyłu), a także, czy dziecko znajdujące się w foteliku jest właściwie zabezpieczone przed wypadnięciem – zabezpieczenie stanowią wielopunktowe pasy zabezpieczające, przechodzące przez krok, pas i ramiona dziecka. Należy sprawdzić, czy klamra tego pasa jest tak skonstruowana, aby dziecko w żaden sposób **nie mogło jej odpiąć podczas jazdy** – dziecko bawi się wszystkimi rzeczami, które są w zasięgu jego rąk,
- czy konstrukcja fotelika uniemożliwia kontakt stóp dziecka z kołami roweru – kontakt stóp z kołami powinien być uniemożliwiony albo przez konstrukcję fotelika, albo przez dodatkowe osłony; należy sprawdzić, czy fotelik jest zaopatrzony w podnóżki – jeżeli ich konstrukcja jest taka, że podudzia dziecka nie są zamknięte, to fotelik powinien być zaopatrzony w paski ograniczające o szerokości co najmniej 15 mm,
- czy w produkcie znajdują się lub są do niego dołączone małe części – elementy, które znajdują się w zasięgu dziecka i mogą być przez nie odłączone, włożone do buzi i połknięte, co może być przyczyną wypadku śmiertelnego - zadławieni lub uduszenia się dziecka,
- czy rower jest wyposażony w co najmniej dwa układy hamulcowe – jeden działający na koło przednie, a drugi na koło tylne – co zabezpiecza dziecko przed nadmiernym rozpędzeniem się (np. jazda z górki) lub pozwala wyhamować przed przeszkodą i uniknąć wypadku – przewrócenia się razem z rowerem podczas jazdy, co może przyczynić się do powstania poważnych urazów,
- czy **rower wyposażony jest w osłonę łańcucha, która całkowicie osłania** zewnętrzną powierzchnię boczną i górny zarys łańcucha, a także przedniego i tylnego koła łańcuchowego oraz wewnętrzną powierzchnię boczną przedniego koła łańcuchowego i połączenie łańcucha z przednim kołem łańcuchowym – brak osłony może spowodować wciągnięcie elementów odzieży dziecka i przewrócenie się dziecka wraz z rowerem, a w konsekwencji spowodować bardzo poważny uraz,
- czy do produktów dołączone są **Instrukcje obsługi – sporządzone w języku polskim, zawierające wszelkie niezbędne dla bezpieczeństwa użytkowników informacje i ostrzeżenia wskazujące występujące zagrożenia i skutki niewłaściwych zachowań lub nieprzestrzegania zaleceń producenta oraz podstawowe zasady bezpieczeństwa** (np. zasady bezpiecznej jazdy, jazda w trudnych warunkach, wymiana i dodawanie części), informacje o sposobie dopasowania roweru (m.in. pozycja siodełka, wysokość i kąt

kierownicy, odległość dźwigni hamulcowych od kierownicy), **informacje techniczne**, serwis, a także informacje o: przeznaczeniu roweru, żywotności roweru i jego komponentów, hamulcach, specyfikacji momentów obrotowych łączy, informacje dotyczące gwarancji i jej warunków i nazwy części.

Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Gdańsku w II kwartale 2016 roku przeprowadził w zakresie ogólnego bezpieczeństwa rowerów i fotelików dziecięcych szereg kontroli, podczas których **stwierdzono wiele nieprawidłowości dotyczących wad konstrukcyjnych, mających poważny wpływ na bezpieczeństwo użytkowników – małych dzieci.**

Najczęściej powtarzające się nieprawidłowości, to:

- **występowanie ostrych krawędzi i zadziorów** - nakrętka kontruująca osi korbowodu o średnicy większej niż tuleja w ramie, posiada 4 nacięcia pod klucz, **tworzące ostre krawędzie**, z którymi mogą stykać się nogi rowerzysty (dziecka) podczas jazdy lub przemieszczania się, co w konsekwencji **może być przyczyną zranienia użytkownika (rana cięta lub szarpana) i spowodować upadek dziecka - poważny uraz.**
- **wadę układu kierowniczego** - polegającą na braku możliwości swobodnego obrotu tego układu, co najmniej o 60°, w obie strony od położenia na wprost. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że swobodny obrót układu kierowniczego (kierownicy) możliwy jest max o ok. 45°, co w znacznym stopniu ogranicza promień skrętu roweru i **może być przyczyną wypadku użytkownika**, uniemożliwiając np. omińnięcie przeszkody – **upadek dziecka, poważny uraz.**
- **niestabilne mocowanie fotelika rowerowego**, co mogło spowodować niezamierzone odłączenie fotelika od roweru, a w konsekwencji bardzo poważny wypadek zakończony śmiercią dziecka.

W związku z ustaleniami kontroli akta spraw dotyczące zakwestionowanych produktów przekazano do organu nadzoru, tj. do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w celu prowadzenia dalszego postępowania. Zakwestionowane produkty zabezpieczono jako próbki kontrolne i rozjemcze lub zostały one przez przedsiębiorców wycofane ze sprzedaży.

**Pamiętajmy, że jako konsumenci nie jesteśmy bezradni
i mamy prawo czuć się bezpiecznie !!!!**

*Opracowanie:
specjalista Małgorzata Pączek*